

Raimonda (Aime Leis) ja Abderahman (Ilmar Silla)

Balleti «Raimonda» tegevus toimub ristisõdade päevil. Selle libreto on tõepoolest sõge. Elutõed on siin pööratud pea-peale. Omaaegsete tõekspidamiste kohaselt on ristisõdijad näidatud kõige õilsamates värvides. Saratseeni emiir Abderahman sellevastu on maalitud jõledana ja eemalõukavana. Lossipreili Raimonda aga ei lange hetkekski «kiusatusesse» ega võta vastu Abderahmani suurt kirglikku armastust. Maistele tunnete eelistab ta ristirüütel Jean de Brienne'i ebamaist jumaldamist...

Mis on andnud sellele balletile eluõiguse juba kuuekümneks aastaks (esietendus 1898. a.)? See on A. Glazunovi surematu muusika. «Raimonda» muusika on just see, mis tõmbab ligi balletimeistreid. RAT «Estonia» balletimeister Viktor Päri, pöördudes «Raimonda» poole, taipas õigesti, et kapitaalset siisenaariumis midagi muuta ei saa, kuna tegevalaste karakteristikad muusikas jäävad ju muutmatuks. Suuremad V. Päri poolt siisenaariumis tehtud täiendused on kahe illustreeriva pildi lisamine. Neist esimene pilt — de Brienne kirjutab Raimondale kirja, milleks on kasutatud endise esimese pildi avamuusikat — on küllaltki põhjendatud ja võtmeks järgnevale tegevusele. Rai-

õhul. m. 269 15. 1957.
Raimonda

RAT „Estonia“ laval

monda ja de Brienne'i kirikliku laulatuse pilt, milleks on kasutatud 3. vaatuse vahemuusikat, jääb aga pildiks omaette. Need täiendused on tehtud nähtavasti selleks, et süvendada jooni, mida balletimeister on tegelastes näinud: Jean de

Brienne'is — ideaalsest armastusest unistavat poeetilist noormeest, Raimondas — oma unelmatesse kiindunud tütarlast. Selline lähenemiseviis ei ole vastuolus ka muusikaga.

«Raimonda» on V. Päri teine lavastus «Estonias». On märgata koreograaf Päri edasiarenemist. Kui «Kullaketraja» lahenduses leidis küllaltki ebaloogilisusi, siis sellest veast on «Raimonda» suurel määral vaba, koreograafia on kujundirikkam, on loodud terve rida õnnestunud tantsunumbreid, nagu hispaania-mauri tants, variatsioonid Raimondale. Puudujaärgiks on tantsude kuvitus ja kohaline ehamusikaalus, nende vähene emotsionaalsus. Selle all kannatab eriti Raimonda ja de Brienne'i kohtumisadagio unenäopildis. See peaks olema võtmeks Raimonda edasisele käitumisele, siin peaks konkreetse vormis väljenduma noortevaheline armastus. Orkestris kõlab poem armastusele, laval on aga palju asjatut sagimist, sest tants on paljude sammukombinatsioonidega üle kuhjatud. Üldse on unenäopilt balletis väheõnnestunud. Lavastaja unustab, et päeval läbielatu võtab unenäos hoopis teistsuguse kuju. Seetõttu kaob unenäolisus, fantastika

ja õhulisus, millest muide on tulvil muusika. V. Päri kui režissööril on õnnestunud näidata mõlema armastaja unistamist armastusest väljendusrikkamalt kui armastust ennast. Seetõttu ei kõla kõikevõitva armastuse teema laval nii tugevasti kui orkestris.

Ka Raimonda ja de Brienne'i osa täitjatel Aime Leisil ja Verner Lool on armastusteema vähemõnnestunud. Kui kumbki omaette unistab ja igatseb (de Brienne I pildis, Raimonda II pildis), siis on see usutav ja haaravgi. Kui nad aga kohtuvad, ei märka seda kõikevõitvat armastust, millest nad on unistanud.

Tantsutehniliselt täidab A. Leis oma ülesanded suure meisterlikkusega, ka raskeimad paad esitatakse üllatava ladususega. Tantsud on otse filigraanselt välja töötatud. Imetlemisväärt on noore baleriini vastupanuvõime: on ju Raimonda raskemaid balletipartiisid üldse. Näiteks üksnes esimeses vaatuses on tal tantsida neli variatsiooni, kaks duetti ja coda, ent A. Leis esitab nad väsimustunnet näitamata. Baleriinil tuleks aga mõelda oma miimiliste vahendite rikastamisele: praegu väljendab tema nägu põhiliselt kaht tundevarjundit — rõõmu ja kannatust; pealegi on need vahetevahel teineteisega äravahetamiseni sarnased. Tuleks ka mõelda käelabade suurema pehmuse saavutamisele.

Ilmar Silla kehastab emiir Abderahmani tõelise elamusena. Oma kire väljendamiseks leiab ta väljendusrikkaid žeste. Tema mängus on tõelist meister-

likkust tunnete edasiandmisel, seetõttu on tema osatähtmine meeldejäävaim käesolevas lavastuses. Ka tantsupartnerina on ta toekas.

Väljendusriikka kuju Raimonda tädi Sybillina löi andekas miimiline artist Helga Rips. Verner Loost Jean de Brienne'ina oli juba juttu, peale eespool nimetatud dueti unenäopildis on tal võrdlemisi vähe-seid võimalusi oma sisemaailma avamiseks, kuna «Raimonda» loomise ajal huvitus balletipublik peamiselt baleriinist, mees-tantsija oli põhiliselt kavaleri osas. Ja selle osa täidab V. Loo soliidset. Tema poosid on skulptuursed.

«Raimonda» muusika annab laialdasi võimalusi tantsimiseks, teatri balletirühm saab siin ennast tõesti «välja tantsida», eriti baleriinid. Esma-klassiline on Raimonda sõbrataride trio — Mai Murdmaa, Yvonne Raksneviitš, Ülle Ulla. Nende tants on täis graatsiat ja stiilitunnet. Hea on ka ansambli tuntuamine. Muidugi aitab kaasa baleriinide individuaalsusele sobiv seade. Lisaks neile näitavad end võimekate baleriinidena Aigi Rüütel, Maire Loorents, Eike Joasoo, Berta Kabišer, Teesi Mõtus jt.

Mehed saavad oma klassikalise tantsu võimeid näidata peamiselt suures klassikalisel paas. Siin ilmneb, et David Suril, Kaiju Saarekesel, Aleksei Tšugail jt. võimeid on, kuid ansambli tuntuus on meestel naistest nõrgem.

Välja arvatud hispaania tants, kus nauditava temperamendiga esineb Inge Pöder, on teised karakteritantsud vastu ootusi nõrgemad klassikalistest tantsudest. Rääkimata põhillikumiste mitte-stiilipärasest esitamisest, ei tabata alati ka vastava tantsu karakterit, Tantsi-

takse kuidagi «laias laastus», pakkumata neid pisifinesse, mis on ülitähtsad tantsu nauditavaaks muutmisel. Nõrk on ka lavaline distsipliin — liikumist ei alustata sama jalaga, distantsid ei ole võrdsed, joondumine lo-giseb. Tantsud on küll balletimeistri poolt seatud, kuid neil puudub väljatöötus repetiitori poolt, sest viimane puudub sootuks.

«Raimonda» lavastuse on kunstiliselt kujundanud Eldor Renter. Kõige paremini on tal õnnestunud tagaseinad. Lava küljed on aga asjatult üle kuhjatud, nad suruvad nii tugevas-ti peale, et «Estonia» niigi väike lava tundub seetõttu veelgi kitsamana. Tantsuks jääb vähe ruumi. Dotamatult fantaasiavanne on unenäopilt, mis pealegi teostatakse lavatehniliselt nõrgal tasemel.

Kui meeste kostüümid on vastuvõetavad, siis naiste omad on rasked. Need kostüümid et-sekui suruvad tantsud maad-ligi. Kui kõigis muudes pildides võib nendega veel tingimisi leppida, siis unenäopildis hävitavad nad viimse kui unenäoraasugi.

Ka käesoleva «Raimonda» ilusaimaks osaks jääb siiski A. Glazunovi muusika, mida orkester ka ise näib armastavat eesotsas dirigent Vallo Järvi-ga. Südamlikkust ning soojust on Hugo Schütsi viiulisoolodes. Muusika rikkused jõuavad publikuni ja soodustavad balletist meeldiva mulje saamist. Ja vaatamata sellele, et lavastusest ei kujunenud suursünd-must, on «Raimonda» siiski etendus, mis pole allpool seniseid saavutusi. «Estonia» balletirühm demonstreerib järjekordselt oma lootustandvaid võimeid.

H. Aassalu